

مهر پستی "کرایه دریافت شد"

The "postage paid" marking

سعید بختیاری سلطانی

عضو انجمن مطالعات تاریخ پستی ایران

user35335@gmail.com

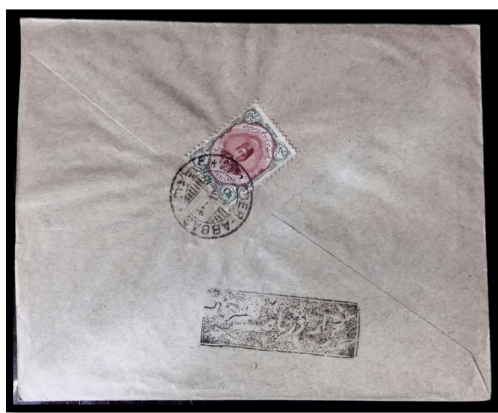
فروردین ۱۳۹۷ خورشیدی

بازنویسی: اسفند ماه ۱۳۹۹ خورشیدی

در دوره قاجار، گاهی بر اثر فقدان "تمبر" در دفترهای پستی، پس از دریافت کرایه از مشتری (فرستنده پاکت نامه) مهری دستی (Hand stamp) با عنوان "کرایه دریافت شد" بر روی پاکت نامه زده می شد. همانگونه که بیان شد این مهر توسط دفتر پستی، زمانی استفاده می شد که پاکت نامه بدون تمبر به مقصد ارسال می گردید. برای آنکه مسئول مربوطه در پستخانه مقصد از پرداخت کرایه توسط مشتری اطمینان حاصل کند؛ این مهر بر روی پاکت نامه زده می شد.

هر شهر، مهر "کرایه دریافت شد" ویژه ای داشت. در اینجا پاکت نامه ای با این مهر که در تاریخ ۱۷ فروردین ماه ۱۳۰۴ خورشیدی از شهر بندر عباس به شهر رفسنجان ارسال شده است را بررسی می کنیم.

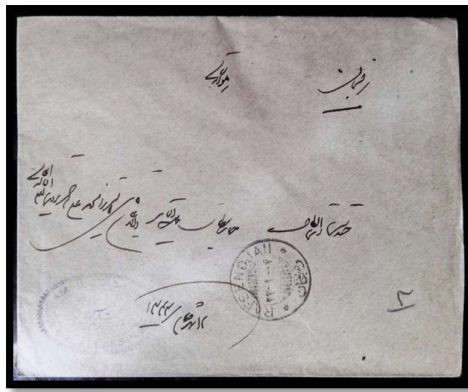
بر روی پاکت، مهر "کرایه دریافت شد" دیده می شود.

تصویر روی پاکت با مهر مستطیلی کرایه دریافت شد

تصویر درشت از مهر پستی "کرایه دریافت شد" متعلق به دفتر پستی بندر عباس

تصویر پشت پاکت نامه

با دقت در وضعیت این پاکت نامه متوجه تناقض موجود بر آن می شویم: این پاکت هزینه پستی اش بصورت نقد در دفتر پستی از فرستنده دریافت شده و مهر "کرایه دریافت شد" بر آن زده اند پس چرا تمبر دارد؟ آن هم تمبر "احمدی کوچک"؟

تمبر "احمدی کوچک" از ۱۲۹۰ تا ۱۳۰۰ خورشیدی (۱۹۱۱ تا ۱۹۲۲ میلادی) در پست مصرف شده است. این پاکت در تاریخ ۱۷ فروردین ۱۳۰۴ خ. از بندرعباس به رفسنجان ارسال شده و در تاریخ ۲۲ فروردین به مقصد رسیده است؛ اگر قرار بود برای این پاکت در تاریخ ۱۳۰۴ خ. از تمبر استفاده شود می بایست از تمبرهای احمدی کوچک با "روچاپ" (سورشارژ) کنترل (Control) یا تمبرهای "احمدی بزرگ" استفاده می شد.

بنابراین دو احتمال بنظر می رسد:

احتمال نخست: مهر کرایه دریافت شد تقلبی است.

احتمال دوم: تمبر متعلق به این پاکت نامه نیست.

با توجه به دوره مصرف تمبر احمدی کوچک در "پست" و عدم انطباق تاریخ نامه با آن احتمال دوم به واقعیت نزدیک تر است.

نکته دیگر آنکه با دقت به تمبر و مهر روی آن میتوان به "عدم انطباق" دقیق دایره مهر در روی پاکت و روی تمبر پی برد.

کارشناسان، وقتی به درستی مهر یا تمبر یک پاکت نامه شک دارند؛ سعی می کنند به آرامی و با دقت به نحوی که به تمبر آسیبی نرسد؛ پاکت را کمی خم کرده تا گوشه تمبر بتواند کمی از کاغذ بلند شود (چون بلند کردن گوشه تمبر باعث شکستگی کاغذ تمبر و آسیب دیدن آن می شود) تا ببینند آیا مهر در زیر تمبر نیز ادامه پیدا کرده است؛ یا نه؟

جهت آزمایش این احتمال می بایست تمبر و مهر روی آن را بررسی کرد. بدلیل چسبیدن محکم تمبر به پاکت (پاکت نامه مورد بحث) امکان استفاده از این روش میسر نبود لذا برای این کار از برداشتن تمبر به روش مرطوب کردن توسط قلم مو و آب مقطر استفاده شد.

به کمک قلم موی مرطوب شده با آب مقطر (استفاده از آب مقطر مانع ایجاد رسوب و هاله زرد پس از خشک شدن، روی پاکت می شود).

ایجاد هاله زرد ناشی از آب

گوشه تمبر را مرطوب می کنیم به نحوی که به پاکت نامه سرایت نکند. سپس با پنس، گوشه تمبر را با دقت و به آرامی بلند می کنیم. همانطور که احتمال می رفت؛ ادامه مهر در زیر تمبر پیدا شد.

با اطمینان به جعلی بودن تمبر روی این پاکت نامه، کار را تا مرطوب کردن کامل تمبر و جدا نمودن آن از پاکت ادامه می دهیم.

جاعل به احتمال زیاد تصور می کرده که این پاکت نامه چون فاقد تمبر است از ارزش پایینی برخوردار است لذا برای آنکه بتواند آن را به قیمت بالاتری به فروش رساند تمبر احمدی کوچک باطلی را که گوشه اش اثر مهر دو دایره ای داشته با مهر بندر عباس منطبق کرده به پاکت اضافه نموده است.

پس از جدا کردن تمبر از پاکت نامه چند بار با دقت محل چسبیدن تمبر بر روی مهر، با قلم مو و آب مقطر شسته می شود تا اثر براق چسب، از روی پاکت به طور کامل زدوده شود.

پاکت نامه پس از برداشتن تمبر و پاک کردن چسب های باقی مانده.